

כמה מקדשים

ג. נהגו כל ישראל לקדש בקנין כסף⁸, אם כי מעיקר הדין קיימים סוגי קנינים אחרים שבהם האשה מתקדשת לבעלה⁹.

ד. קנין כסף כפיצו? האשה מתקדשת לבעלה בכסף, שאינו פחות מפרוטה אחת; וכן מתקדשת בשוה כסף שהוא בעל ערך של פרוטה אחת לפחות¹⁰.

טבעת הקדושין

ה. נזהרים לקדש בטבעת, ויש טעם לדבר בהיקוני הזהר¹¹. ולפי פשוטים של דברים, מצאנו גימון לכך: שישאר חפץ הקדושין ביד האשה תמיד למכירתה, שתתן אל לבה לעולם שנתקדשה לבעלה¹².

שיטת הפטרת

ו. מאיזו מהכת עשויה טבעת הקדושין? נהגו לקדש בטבעת של זהב¹³. ויש שמקדשין בטבעת של כסף¹⁴, ומודיעים לכלה שהיא של כסף¹⁵. ויש להזהר שטבעת הכסף לא תהיה מזהבת¹⁶.

ח"מ שם שם סק"ו, ופ"ט שם ס"ק ח"ו-ט"ו. 8. רמב"ם אישות פ"ג ח"א. 9. עיין ש"ע סי' ס"ג, ופ"ט ש"ע ח"ב ו"ג. 10. ש"ע ס"ו כ"ז סעיף א' וסעיף י', ופ"ט ש"ע ח"ב, סעיפים א'-ט"ו. ע"ש פטרי ד"נים רבים. ועיין בסמ"ע ח"א פ"ט ס"ה סק"ב, שבמקום שבזרות המאוחרים שהמזכירם הם ביוקר התמורה. שמקבלים נגד פרוטה אחת היא מועתה - שמא צריך לקדש ביותר מפרוטה אחת. אולם הרבה אחרונים השיגו עליו והעלו שישלול פרוטה קבועה וקיימת לעולם - ואצ"ח"ס ס"ו סק"ג. 11. רמ"א ס"ו כ"ז סעיף א'. והוא בתק"ו ריש תקון ח' - באורי הגר"א שם ועיין בתשב"ץ ס"ו ח"ה"ה שכתב כי "טבעת" גימטריה "קדושין" (בהבדל מספר אחד, שכידוע אינו מספר את הרמו שבדבר). ועיין המקנה ס"ו ב' סעיף א', ובצפת פנתה אשוח פ"ג ח"א, שכתבו טעמיה על פי הלכה לקדש נהגו העם; ופ"ט מימנו אישות ס"ו ח"ט: טעם השולם נהגו; שלחן העזר ח"ב בטבעת. 12. ספר החינוך מצוה הקנ"ב. 13. מרדכי קדושין ס"ו ח"א: נהגו העם; ופ"ט מימנו אישות ס"ו ח"ט: טעם השולם נהגו; שלחן העזר ח"ב דף מ' א'; וכל הפירושים וכל תפוצות ישראל. וכן נהגים חסידים תה"ד ("מנהגיהם תה"ד" עמוד ע"ד, על פי תקי"ו תה"ל); וכן מקובל אצל נכדיו קי"ו היהודי הקדוש מפרשיה"ש מפני (אוצה"פ כ"ד י' עמוד שש"ס). ומשמעות הגמרא קדושין מ"ח ב' שערי' לקדש כהנ"ב מוכס"פ. 14. כן איש חי ח"א פ"ט שם שופטים סעיף ח', לבושי מרדכי ס"ו רע"ד בשם הגר"מ בענין, ופ"ט ח"א פ"ט שופטים סעיף ח', ושמועתי שבשוא"ק קי"ו ח"ה"ק ר"מ מלעלות, ופ"ט ח"א פ"ט שופטים סעיף ח', של כסף, ולמשה נהגה ללמד מוחתני הקדוש אבי הכלה, לקדש בטבעת של זהב. 15. לבושי מרדכי תה"ל. 16. עיין אוצה"פ ס"ו ח"א סק"ו אות א'.

ז. מקדשין בטבעת שאין בה אבן טובה, לפי שאין מקדשין בדבר שאין בקיאים בשומתו ושאפשר לטעות בערכו במדה רבה, כי המתקדשת לא סמכה דעתה¹⁷. והמקדש בטבעת שיש בה אבן טובה - הרי אלו קדושי ספק¹⁸.
וכשהמתקדשת אינה מודקקת בערכה של הטבעת שמתקדשת בו, וכגון שהיו פניה מכוסות ולא ראתה במה היא מתקדשת, וגם שבהתאם למנהג שאלו לעדי הקדושין, קודם מעשה הקדושין, בנוכחות המתקדשת: אם הטבעת שוה פרוטה - להורות שאינה מתקדשת אלא בשוה פרוטה אחת בלבד¹⁹ - הרי זו מקודשת גמורה, אף שהטבעת יש בה אבן טובה²⁰. וכל זה בדיעבד, אבל לכתחילה - אין מקדשין, בשום אופן, בטבעת שיש בה אבן טובה²¹.
ח. יש מודקקים שלא לחרות בטבעת קדושין, לא שמות החתן והכלה, ולא שום חריתה אחרת²². ואחד מהאחרונים נתן טעם לדבר כי שמא דעתה של המתקדשת להתקדש בשוויה של החריתה שאין בה שוה פרוטה²³.
ט. יש מודקקים שטבעת הקדושין לא תכיל פסולת של סוג מתכת אחר, וכגון המקדשים בטבעת של זהב - מודקקים שאחוז הזהב שבה יהיה גבוה במידת האפשרות, או במידה המקובלת במקום שהקדושין נערכים²⁴.

וכן המקדשים בטבעת של כסף - נזהרים שיהיה מכסף טהור, או כפי המקובל באותה מדינה²⁵.
י. יש נזהרים להתיך טבעת הקדושין בתכנית מיוחדת, מרובע מבחוץ ועגולה מבפנים, וטעמם על פי סוד²⁶. ואחרים לא נהגו כן, אלא מקדשים בטבעת רגילה²⁷.
יא. אין להטעות את הכלה בענין טיב הטבעת ולא בשוויה של הטבעת²⁸.
יב. המקדש בטבעת כסף במקום שמקדשים בשל זהב, והמקדש לא פירש לאשה מאיזו מין מתכת טבעת זו - יש סוברים שאין אלו אלא ספק קדושין, אף על פי שאין הטבעת מזהבת, ולפיכך צריך לחזור ולקדשה שנית²⁹. ואפילו כשנהגו במעשה קדושין אלו בהתאם למנהג המקובל, והיינו ששאלו את העדים אם הטבעת שוה פרוטה כדי להורות שאין מקדשה אלא בשוה פרוטה בלבד, וגם כיסו פני הכלה כדי להורות שאין היא מקפידה במה היא מתקדשת - מכל מקום יש מחמירים ומצריכים לחזור ולקדשה³⁰.
יג. המקדש בטבעת שחרות עליה שם הוי"ה ברוך הוא - הרי אלו קדושי ספק, כיון שלדעת כמה פוסקים אסור ליהנות מטבעת זו³¹.
הטבעת - קנינו של המקדש
יד. טבעת הקדושין צריך שתהיה שייכת למקדש וקנויה לו בקנין גמור והחלטי³².

17. ש"ע ס"ו ח"א סעיף ב', מתוספות קדושין ט' א' ד"ה והלכתא. 18. רמ"א שם. 19. ראה להלן סעיף ל'. 20. פ"ט ס"ו ח"א סק"ד בשם קהלת יעקב, ואוצה"פ שם סק"ט אות א'. 21. נחלת שבעה ס"ו ח"ב במחורשים אות י"ב, וערוך השלחן ס"ו ח"א סעיף ח'. 22. נתיבות השלום נתיב י"ד סעיף ו', שלחן העזר ח"ב דף מ' טור א', ומנהגי חב"ד עמוד ע"ו. ויותר מזה יש מודקקים שמגררים את חותמת הבדיקה בה נרשמה אחוז הזהב בטבעת - כן נהג האדמו"ר מהרי"צ מליובאוויטש (ליקוט - ליובאוויטש י"ד כסלו תשל"ט); וכן נהגים בחוג ישיבתי מסויים שבירושלים, ונימוקם כי אולי מידת האחוז הרשומה איננה מדויקת ותסבב טעות למתקדשת; ולכאורה רצוי להודיע למתקדשת שגיררו את החותמת, שהרי בכך מפחיתים מערכה של הטבעת, ולא תבוא לטעות בשוויה. ואולם בכן איש חי ח"א פ"ט שופטים סעיף ח' כתב שמנהגם לחקוק על טבעת הקדושין אות ה'. 23. זכר שמחה ס"ו קע"ח. 24. נתיבות השלום נתיב י"ד סעיף ח'.

מקדש הנשואין כהלכתם - וכן קנינו של המקדש